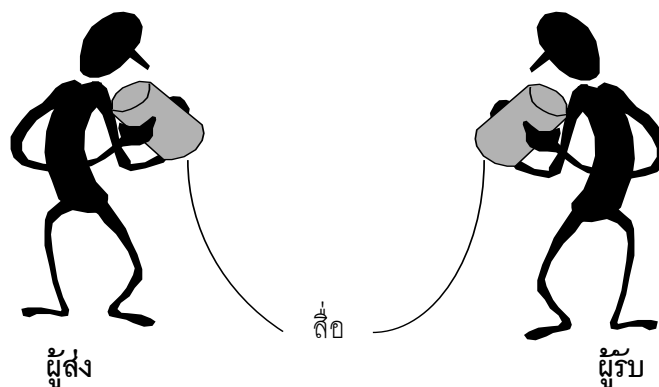

การสร้างสื่อ การเรียนการสอน

เนื้อหาสาระในบทนี้ กล่าวถึง ความหมายของสื่อการสอน ตัวอย่างสื่อที่นิยมใช้ในการเรียนการสอน ข้อพิจารณาเบื้องต้นในการใช้สื่อการสอน แนวคิดเบื้องต้นในการพิจารณาเลือกสื่อจากนามธรรมไปหา รูปธรรม หลักการเลือกสื่อชนิดคำพูดคำบรรยาย สื่อภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว หุ่นจำลองและของจริง ความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอน ข้อคำนึงถึงเกี่ยวกับการเลือกใช้สื่อในการเรียนการสอน

ความหมายของสื่อการสอน

รูปที่ 78 สื่อเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร

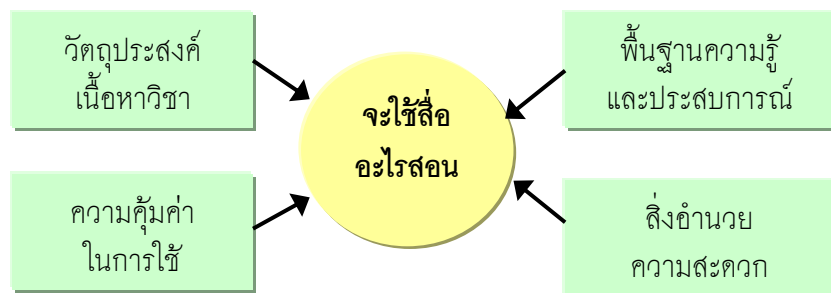
สื่อการสอน คือ สิ่งต่าง ๆ ที่ใช้เป็นตัวกลางในกระบวนการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ระหว่างผู้ส่งกับผู้รับ (ครูกับผู้เรียน) ซึ่งอาจเป็น คำพูดคำเขียน รูปภาพ สัญลักษณ์ หรือแม้กระทั่งสีหน้าท่าทาง

สื่อที่ใช้กันในการเรียนการสอน

สื่อแท้ที่จริงแล้วมีมากมายหลายรูปแบบ การนำไปใช้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ อย่าง อย่างไรก็ตามหากจะมองโดยภาพรวมแล้ว จะเห็นได้ว่าสื่อที่ใช้กันมาก ได้แก่ ข้อมูลที่เสนอบนกระดานดำ แผ่นใส แผ่นภาพ หุ่นจำลอง ของจริง และสื่อผสมต่าง ๆ

ข้อพิจารณาเบื้องต้นในการใช้สื่อ

การที่จะเลือกใช้สื่อในการเรียนการสอนนั้น จะต้องพิจารณาก่อนว่ามีความจำเป็นระดับไหน ทั้งนี้จะต้องมองไปหลาย ๆ ปัจจัยที่จะมาเกี่ยวข้อง ดังนี้

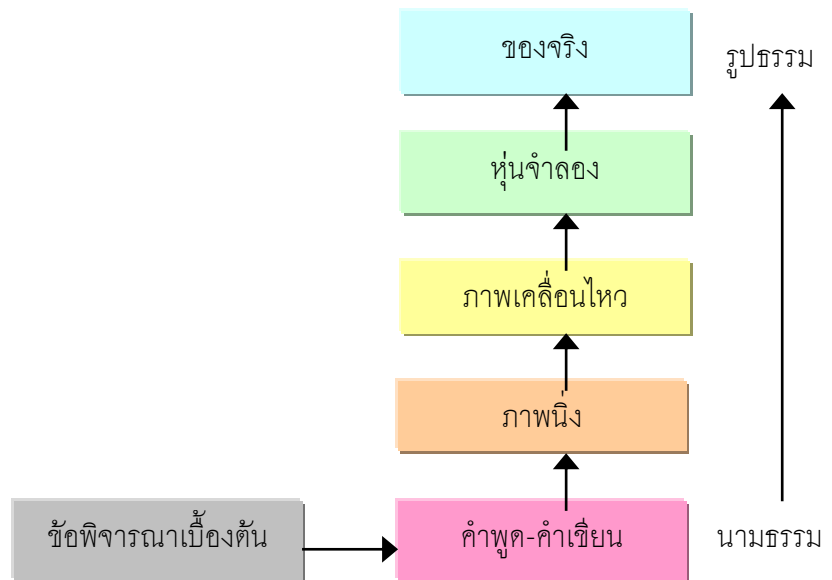

รูปที่ 79 ข้อพิจารณาเบื้องต้นในการเลือกใช้สื่อ

- (1) **วัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชา** โดยที่วัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชามักจะไปด้วยกัน กล่าวคือ วัตถุประสงค์เป็นตัวกำหนดขอบเขตของเนื้อหาว่าควรมีขอบเขตปริมาณแค่ไหน เนื้อหาที่ยากง่ายต่างกันย่อมต้องการสื่อในการส่งข้อมูลข่าวสารที่ต่างกันด้วยหรือแม้แต่พฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ ย่อมเป็นเครื่องชี้ถึงการจัดกิจกรรมการสอนและการใช้สื่อที่แตกต่างกัน
- (2) **พื้นฐานความรู้ของผู้เรียน** พื้นฐานความรู้มีความสำคัญยิ่งต่อการรับรู้เนื้อหาใหม่ สื่อก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับประสบการณ์ และพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน เพราะหากผู้เรียนไม่คุ้นเคยกับสื่อแล้วก็ยากที่จะทำความเข้าใจเนื้อหาได้
- (3) **ความคุ้มค่าในการใช้** เรื่องนี้จะต้องนำมาพิจารณาด้วย แม้จุดประสงค์หลักจะอยู่ที่การเรียนรู้ของผู้เรียน แต่ทว่าการลงทุนแรงทำ สื่อ เวลาที่ใช้แสดง จำนวนครั้งที่จะได้งบประมาณที่ต้องลงทุน ก็จะต้องนำมาพิจารณาด้วยว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด
- (4) **สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ** การใช้สื่อหลายอย่างจำเป็นต้องใช้เครื่องมืออุปกรณ์อื่นๆ ประกอบด้วย การพิจารณาเลือกใช้นั้น ๆ กับผู้เรียนกลุ่มดังกล่าว ณ สถานที่ใดต้องดูด้วยว่ามีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆเพียงพอหรือไม่ อย่างไรก็ตามในประเด็นนี้ อาจต้องพิจารณาถึงการจัดเก็บและการนำออกใช้ด้วยว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

แนวคิดในการพิจารณาเลือกสื่อ

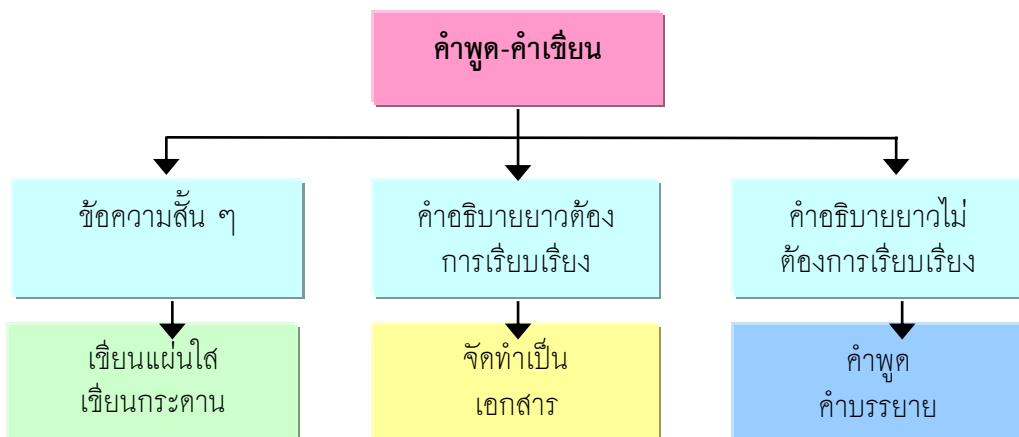
หลังจากได้พิจารณาค่าว ๆ ในขั้นต้นถึงวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา พื้นฐานความรู้และประสบการณ์ผู้เรียน ความคุ้มค่าในการใช้ ต่อมาก็เป็นแนวคิดเบื้องต้น โดยพิจารณาจากสื่อเป็นนามธรรมไปหา รูปธรรม

รูปที่ 80 แนวคิดในการพิจารณาเลือกใช้สื่อ

คำพูด/คำบรรยาย

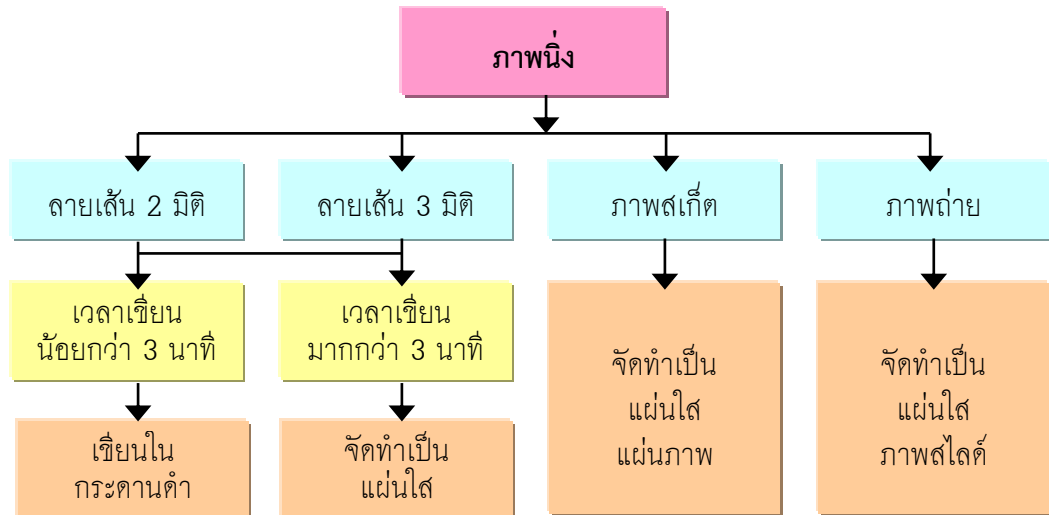
คำพูด คำเขียน หรือคำบรรยาย อาจเป็นการพูดด้วยปากเปล่าในชั้นเรียน การเขียนข้อความในกระดาษ หรือจัดทำเป็นเอกสารมีข้อพิจารณา ดังนี้

รูปที่ 81 ข้อพิจารณาในการเลือกใช้สื่อคำพูด/คำบรรยาย

ภาพนิ่ง

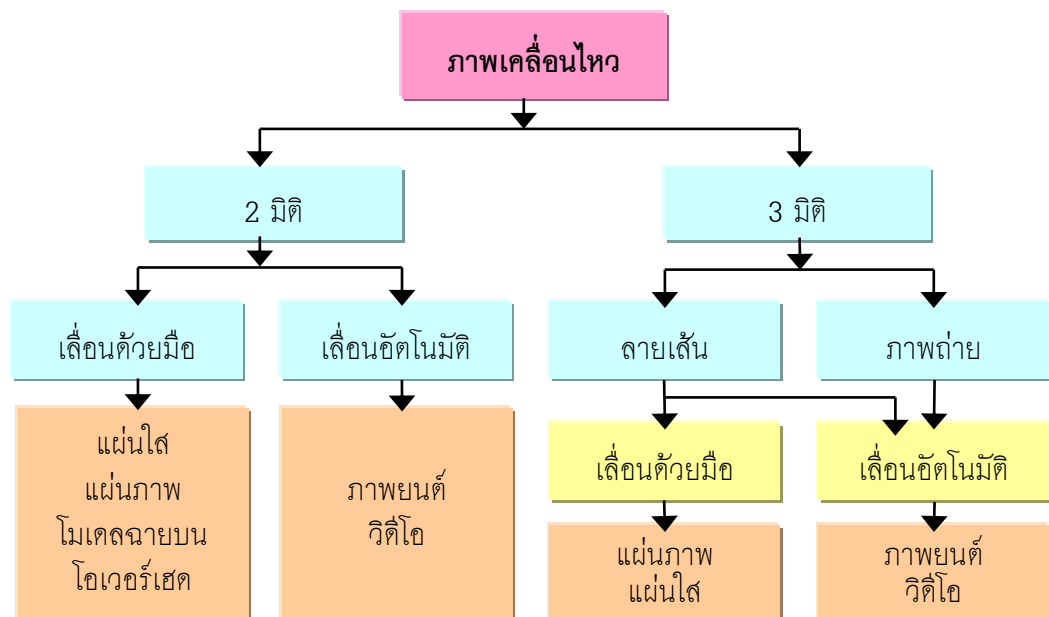
ภาพ สามารถสื่อความหมายได้ดีกว่าข้อความ ดังคำพูดที่ว่า “ภาพ 1 ภาพ แทนคำพูดได้ เป็นพันคำ” ภาพมีหลายแบบ การเลือกใช้ภาพแบบใดนั้นมีข้อพิจารณา ดังนี้

รูปที่ 82 ข้อพิจารณาในการเลือกใช้สื่อภาพนิ่ง

ภาพเคลื่อนไหว

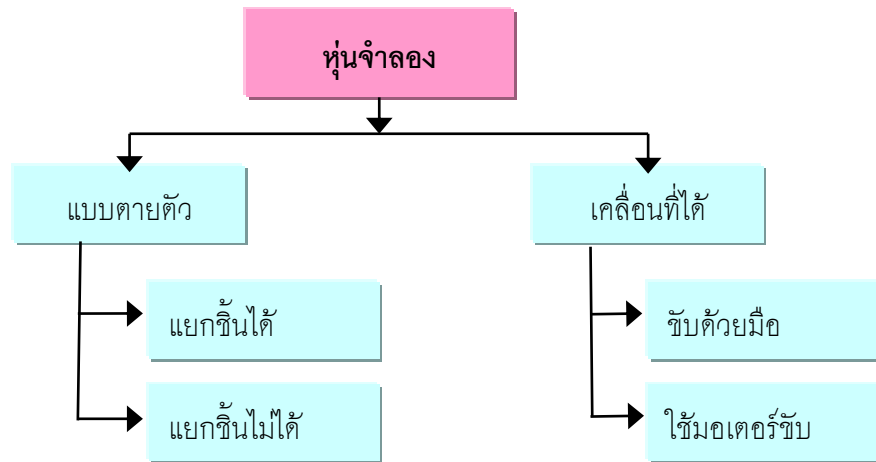
ภาพเคลื่อนไหว หมายถึง ภาพนั้นสามารถเลื่อนตำแหน่งจากจุดหนึ่งไปอีกตำแหน่งหนึ่งได้ หรือเป็นการเคลื่อนไหวแบบต่อเนื่องก็ได้ มีข้อพิจารณาถึง ดังนี้

รูปที่ 83 ข้อพิจารณาในการเลือกใช้สื่อภาพเคลื่อนไหว

หุ่นจำลอง

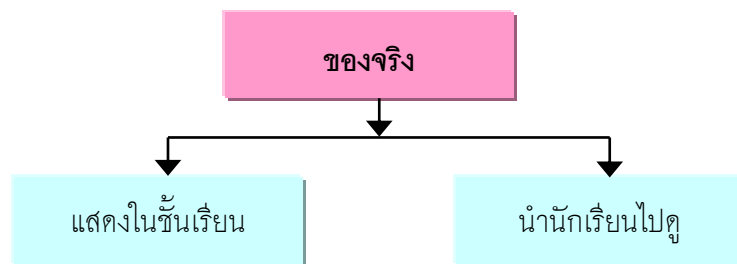
หุ่นจำลอง ใช้สื่อความหมายในสิ่งที่ต้องการจะให้เห็นรูปร่างลักษณะหรือการทำงานคล้าย ๆ ของจริง มีหลักการในการใช้ ดังนี้

รูปที่ 84 ข้อพิจารณาในการเลือกใช้สื่อหุ่นจำลอง

ของจริง

ของจริงในที่นี้ คือ อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ทำงานหรือใช้ทำงานจริง ๆ ได้ การนำมาใช้ประกอบหรือเป็นสื่อในการเรียนการสอน จะพิจารณาถึงขนาดเป็นหลัก ดังนี้

รูปที่ 85 ข้อพิจารณาในการเลือกใช้สื่อของจริง

ความต้องการในการใช้สื่อ

เหตุผลในการใช้สื่อในการสอนนั้น เป็นเพราะความต้องการ ซึ่งความต้องการที่ว่านั้น ได้แก่

1. เนื้อหายากแก่การทำความเข้าใจ
2. ช่วยประหยัดเวลาในการสอน และ
3. ช่วยให้นักเรียนน่าสนใจมากขึ้น

ข้อคำนึงถึงเกี่ยวกับสื่อ

การเลือกใช้สื่อ นอกจากจะหวังผลที่การเรียนรู้ของผู้เรียนได้ง่ายและสะดวกรวดเร็วแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ความคุ้มค่าทางวิชาการ
- 2) ค่าใช้จ่ายในการจัดสร้าง
- 3) ความประณีตของผลงาน
- 4) ความคล่องตัวในการนำออกใช้และการเก็บ
- 5) ความสะดวกรวดเร็วในการใช้งาน

สรุปบทเรียน

1. สื่อ คือ สิ่งต่าง ๆ ที่ใช้เป็นตัวกลางระหว่างผู้ส่ง กับผู้รับ เพื่อใช้ถ่ายเทข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ สื่อในการเรียนการสอนมีมากมาย ตั้งแต่การเขียนในกระดานดำ การจัดทำเป็นแผ่นใส แผ่นภาพ หุ่นจำลอง หรือของจริง
2. การจะเลือกใช้สื่อในการเรียนการสอนมีข้อพิจารณาเบื้องต้น ก็คือ
 - 2.1. วัตถุประสงค์การสอน/เนื้อหา
 - 2.2. พื้นฐานความรู้และประสบการณ์ผู้เรียน
 - 2.3. ความคุ้มค่าในการใช้
 - 2.4. สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
3. แนวคิดในการเลือกสื่อเพื่อใช้ในการเรียนการสอน อาจมองจากสื่อที่เป็นนามธรรมไปหาสื่อที่เป็นรูปธรรมมากกว่าก็ได้ โดยพิจารณาจากคำพูดคำเขียน ไปหาภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว หุ่นจำลอง และของจริง
4. การใช้สื่อนอกจากจะส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่ง่ายสะดวกรวดเร็วแล้ว ยังจะช่วยประหยัดเวลาในการสอน และทำให้การเรียนน่าสนใจเพิ่มมากขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามการจะผลิตสื่อไปใช้ในการเรียนการสอนจริง ๆ จะต้องคำนึงถึงในเรื่องความคุ้มค่าทางวิชาการ ค่าใช้จ่าย เวลา ความประณีตและความปลอดภัยในการใช้สื่อต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย